

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati na uredništvo — naročnino, reklamacije in vse administrativne stvari pa na upravništvo v Ljubljani, Učiteljska tiskarna, Frančiškanska ul. 6/l. Vse pošiljatve je pošiljati franco. Reklamacije so proste poštnine. Rokopisov ne vračamo. Telefon uredn. 312.

UČITELJSKI TOVARIŠ

Stanovsko političko glasilo UJU. - Poverjeništvo Ljubljana

Izhaja vsak četrtek. Naročnina znaša za neorganizirane 40 Din, za inozem. 60 Din. Posamezna štev. 1 Din. Članstvo „Pov. UJU — Ljubljana“ ima s članarino že plačano naročnino za list. Za oglase in reklamne novice vseh vrst je plačati po Din 2.50 od petit vrste. Inzeratni davek posebej. Pošt. ček. ur. 11.197.

Za naše neodrešene brate!

(Ob obletnici Rapalla, 10. novembra.)

Predavanje tov. Berceta »Utisi iz Julijske Krajine« pri Dolnjelendavskem društvu je dalo povod, da se Učiteljsko društvo za dolnjelendavski srez sklenilo poslati vsem narodno-obrambnim društvom in vsem merodajnim državnim oblastim sledeče resolucije:

1. Učiteljsko društvo za dolnjelendavski okraj protestira, da se je oropalo naše avtohtono slovensko prebivalstvo v vseh zasadenih ozemljih najprimitivnejše pravice, ki mu gre po prirodnem narodnem pravu in tudi po določilih versajskega miru, namreč pravica, da se poučuje slovenska deca v Italiji, v Avstriji in v Madžarski izključno le v materinščini.

Te pravice ne krati naša država nobeni narodni manjšini, bivajoči v kraljevini SHS.

Ze radi načela reciprocitete bi morale navedene države upoštevati zahtevno celokupnega jugoslovenskega naroda po pouku slovenske dece v materinem jeziku.

2. Dokler se gazi to naše pravo od strani Italije, Avstrije, predvsem pa od strani Madžarske, mora vsak slovansko čuteči učitelj v Prekmurju zahtevati od naših oblastí, da napravijo skoraj že konec vsem koncesijam tukajšnji madžarski manjšini, ki nima nikake pravice do minoritetne zaščite, kajti pretežni del te manjšine je slovanskega porekla, ki mu je bila v teku zadnjih 100 let ugrabljena slovenska govorica; ostali del pa so na-

selile madžarske oblasti in njeni mentorji: madžarski grofje in baroni.

3. Vsi zborovalci brez izjeme prosijo merodajne oblasti, zlasti ministrstvo zunanjih zadev in naša narodno-obrambna društva, da posvetijo vso pozornost varstvu naših v tujini prisiljeno živečih narodnih manjšin, osobito varstvu naše jugoslovenske manjšine na Madžarskem med Rabo in Donavo, kjer že iz cerkve izginja slovenski, oziroma hrvaški jezik.

4. Narodno-obrambna društva naj poskrbe, da se vzbudi in ohrani narodna zavest tudi v tem najbolj zapuščenem in najbednejšem delu naših narodnih manjšin.

Zanimati naj se skuša zani vsa jugoslovenska in svetovna javnost potom brošur in lepakov kot odgovor na delovanje zastopnikov naših tujerodnih, v Jugoslaviji živečih manjšin ter madžarskih propagandistov v tu in inozemstvu.

5. Sledeči načelu: »V edinstvu je moč«, naj se vsa narodno-obrambna društva združijo v eno mogočno, vse stranke in sloje obsegajoče društvo. Če bi to ne bilo mogoče, naj se ustanovi skupni akcijski odbor.

6. Dolžnost narodne države je, da podpira vsa narodno-obrambna društva, gmotno in moralno.

Ministrstvo vnanjih zadev naj bi stalo z njimi v stalnih stikih, da primerno podpre njih delovanje.

Naša državna prosvetna politika.

Ob veliki udeležbi je klub Narodne Radikalne Stranke v Beogradu v preteklih dneh razpravljal o državni prosvetni politiki. Živahna razprava se je razvila o vprašanju glede odprave gimnazijskih razredov in drugih šol v naši državi.

Zatvarjanje srednjih šol.

Vlada namerava omejiti število gimnazij iz stvarnega razloga, da se ne bi po nepotrebnem ustvarjal duševni proletarijat.

Razmere v Južni Srbiji.

Posl. Cirković, zastopnik Južne Srbije, je v daljšem govoru razpravljal o

bednih prosvetnih razmerah južnih naših krajev, ki so bili mnogo let pod bolgarskim, turškim, grškim in končno našim vplivom. Govornik je zahteval, da se šole v Južni Srbiji ne smejo zapreti, ampak da se po možnosti otvorijo še nove, ker je treba pridobiti narod za ujedinjeno državo potom prosvete.

Ustvarjanje duševnega proletarijata.

Prosvetni minister Velja Vukičević je odgovoril na razne kritične pripombe ter zatrjeval, da je bilo prosvetno ministrstvo primorano zapreti več gimnazijskih razredov, ker se ni javilo zadostno število učencev. Omeniti mora tudi, da

Ovom knjigom završava Turić prikaz svog prosvetnog sistema i školskog rada, koji je posve originalan i udešen za nas i za naše prilike.

V Pariz.

(Dalje.)

Švico sem si predstavjal popolnoma drugače. Vedno sem mislil, da je tam samo skalovje, sneg in led. Tako so nas pa skozi ob progi do Lausana pozdravljali krasno obdelani in urejeni vinogradi in nasadi marelic, breskev in drugega najlepšega sadja. Žal smo prehitro zdrknili mimo kmetijske šole, ki je imela vse polno nasadov in drevesnic. Okoli vsake postaje je po no najlepših hotelov za amerikanske in angleške goste, ker za druge je Švica predraga. Smuknili smo za par ur tudi v Ženevo, kjer nas je seveda zanimala palača zveze narodov. Jezero je prekrasno in ni čuda, če prihaja na njegovo obalo toliko tujcev. Nazaj na poti v Lausane smo se divili veličastnemu Mont Blancu, ki je bil popolnoma bel. Po večerji smo krenili zopet na pot in kmalu prestopili francosko mejo. Vožnja v francoskih vagonih je prav prijetna, ker so klopi tapcirane tudi v 3. razredu. Tudi spi se udobno na teh klopih, se-

se zadnje čase pojavlja veliko pomanjkanje kvalificiranega učiteljstva. Vlada tudi nima namena ustvarjati duševni proletarijat. Po statističnih podatkih, ki jih ima prosvetno ministrstvo na razpolago, je danes na naših visokih šolah vpisanih 12.000 visokošolcev. Že iz tega je jasno, da številno dijaštva ni v nikakem pravem razmerju s prosvetnimi prilikami v naši kraljevini.

Razmere v Bosni-Hercegovini.

Pop Matej Popović je v imenu bosanskih radikalov očrtal slabe prosvetne razmere v Bosni in Hercegovini. Omenil je, da odpadejo na eno osnovno šolo v Srbiji 1604 prebivalci, na Hrvatskem 1643, v Sloveniji 1213, v Dalmaciji 1148, v Črni gori 1580 in v Bosni 3144. Zahteval je, da se mora prosveta v Bosni in Hercegovini dvigniti.

Posebna komisija za smotreno prosvetno politiko.

V istem smislu so govorili dalje še mnogi poslanci, na kar je klub izvolil posebno šestčlansko komisijo, ki ima izdelati poseben načrt za prosvetno politiko.

Za enotno srednjo šolo.

Ranko Trifunović je govoril splošno o prosvetni politiki, Petar Ivanišević pa pletira za čim večje število nižjih gimnazij, ker dajejo one splošno izobrazbo in služijo v izpopolnitev poduka v osnovnih šolah.

Posebno naj se skrbj za učiteljsko izobrazbo.

Posebno pozornost je treba posvetiti učiteljskem, ker ni dobrih šol brez dobrih učiteljev. Dalje je Ivanišević pri-

poročal, da se na filozofski fakulteti osnuje pedagoški oddelek. Treba je povišati štipendije slušateljem filozofske fakultete.

Učitelji naj bodo kulturni in prosvetni delavci in ne političari.

Ljuba Jovanović je mnenja, da se morajo učitelji bolj brigati za šolo, kakor za politiko. Učitelji morajo biti kulturni in nacionalni voditelji v vaši. Širiti morajo le prosveto med narodom, kakor je bilo to v predvojni Srbiji. Žalostno je, da se nahaja med učitelji toliko komunistov. Učitelji morajo biti trdna opora države. Marsikje je narod mnogo večji nacionalist, kakor so mladi učitelji.

Za strokovne šole.

Pravi, da se morajo gimnazije z majhnim številom učencev zapreti in otvoriti strokovne šole. V Bosni naj se organizirajo občine, ki naj sezidajo šole. V vsaki vaši mora biti šola. Dokler se to ne zgodi, naj se ne ukinejo učiteljska. Vse šole, razen vojnih, železniških in finančnih, naj pripadejo prosvetnemu ministrstvu.

Nekaj števil.

Minister g. Vukičević poroča, da je v južni Srbiji praznih samo 18 učiteljskih mest. Po natančnih podatkih se je prijavilo na beograjski univerzi k izpitu: na filozofski fakulteti 322 slušateljev, na pravni 1080, na tehnični 750, na medicinski 1559 in poljedelski 346. V južni Srbiji je bilo ukinjenih 24 oddelkov, ki so šteli skupaj 29 učencev.

Izvršilni odbor UJU pri ministru prosvete.

G. Ministar Prosvete primio je 21. ov. m. ceo Izvršni Odbor UJU u nameri da iz usta njegovih prestavnika čuje želje učitelja izražene na skupštini u Subotici.

Spomenica UJU.

Predsednik g. Vuksanović izneo je formulisane sve zahteve i želje učiteljstva među kojima su na prvom mestu zakon o osnovnim školama, koji treba da obuhvati: izdržavanje i podizanje škola; stalnost od prvog dana službovanja; da se udatim učiteljicama na pun dodatak na principu: iste dužnosti ista i prava, dodatak na teža mesta i t. d. dalje: da se

učiteljima isplati razlika plata; da se reguliša penzija učiteljima u Slavoniji na dinarskoj valuti u mesto na krunskoj usled čega im je penzija svedena na minimum; da se da naročiti dodatak na teža mesta; Split, Zagreb, Ljubljana i Zadar da se poglase za prvi razred skupno; da policijski organi budu korektniji u odnosima prema učiteljima, kako bi se izbegli razni neželjeni konflikti; da se učiteljske krivice raspravljaju na osnovi zakona o činovnicima; da se stvori jedan program za sve učiteljske škole, da im se doda i peti razred kao priprema za više školovanje, posle čega učiteljski kandi-

LISTEK.

„Radom gojeni elementi čovječstva“

netom izašla knjiga dr. J. Turića dobije se kod Uprave Knjižnice praktične pedagogije, Zagreb, Tvornička 10 za 30 Din, poštom više 5 Din. Dobije se i u knjižarama.

Knjiga sadržaje: Najpogibelniji neprijatelj pojedinca, države i naroda (mjesto predgovora). Prvi dio: »Neki nedostaci današnje naše lične kulture« ima među ostalima i ove članke: Metoda motrenja lične kulture u narodu, Čovjek i učenost. Nacionalna svijest, Patriotizam. Lična civilizacija i demokratizam, Kulturni demokratizam itd. — Drugi dio: »Neki elementi školom razvijene lične kulture« s deset članaka i među njima: Naukom prosvjetljeni razum. Organizacija tečevnog rada. Organizacija trgovine. Narod, Država itd. — Treći dio s 28 primjera učenikova rada, među njima i ovi: Prva naša borba za obale Jadranskog mora. Naša trgovačka svjetska luka. Veliki Župan Stevan Nemanja. Nišavska kotlina. Preživači. Volumen piramide. Iz zadnje bilance Trbovljanskih ugljenika. Razvitak novog života. Primjer razvijanja računskog instinkta. Primjer buđenja religijskog čuvstva.

† Gselman Anton.

Dne 29. oktobra smo spremili k večnemu počitku iz Vurberga pri Ptuju k Sv. Martinu pod Vurbergom preljubega tovariša Gselmana Antona, nadučitelja v pokoj.

Blagopokojnik je bil tovariš v pravem pomenu besede, kakoršnih pogrešamo posebno med mlajšim učiteljstvom. Ni nosil tovarištva in prijateljstva le na jeziku, nego globoko v svojem srcu. Izredno ljubezniv, dobrohoten in z vsakim človekom prijazen osvojil si ni le srca svojih tovarišev(ic), ampak vseh poštenjakov drugih stanov, zato je bil priljubljena osebnost ne le v svojem šolskem okolišu, ampak v vseh krajih, kjer je došel v družbo.

Vobče se je kazal ponižnega in mirnega člana človeške družbe, a v stanovskih, narodnih in patrijotičnih zadevah je bil neustrašen in samozavesten.

V znamenje hvaležnosti za njegovo koristno delovanje in prid slovenskemu narodu in za ljubezniv nastop med tovariši, prijatelji in znanci ga je spremila k večnemu počitku lepa množica domačinov, prijateljev in znancev iz okolice. Šolska mladina šentmartinske šole, kjer je blagopokojnik deloval približno 39 let, se je polnoštevilno udeležila pogreba in mu iz hvaležnih src poklonila lep venec in mnogoštevilne šopke cvetic, a šolski

Pošljite seznam prosvetnih društev, knjižnic in čitalnic v vašem kraju!

dati da imajo prava stupiti i na filozofski fakultet; da se zadrže selidbeni troškovi i za one učitelje-ce koji stečajem dobiju drugo mesto; da se učiteljima doda 15% plate za punu penziju posle navršene 32 god. službe. Svi ovi zahtevi učitelja dostavljeni su posebno i pismeno g. Ministru na nadležnost.

Pomenuto je da treba izjednačiti učitelje sa učiteljicama u pogledu dodatka, našta je g. ministar primetio da im treba dati i jednake dužnosti i postavljati ih i za upraviteljice (i za nadzornice dodao je g. V. K. Petrović).

Odgovor g. ministra Vukičevića.

Na ovo je g. Ministar rekao: da će sva ova pitanja pažljivo proučiti i ista udovoljiti koliko se bude moglo izići na susret prema opštim potrebama zemlje. Za zakon o narodnim školama g. Ministar je rekao: da će stari projekat biti povučen iz skupštine i da će se izraditi nov i kao takav moraće prvenstveno proći kroz Ministarski Savet i po izlasku iz njega biće stavljen na rasmatranje Učit. Udruženju, da ga, eventualno, dopuni i učini svoje napomene. Ovo je prirodni put, jer donošenje zakona o nar. školama zadire duboko i u sferu nadležnosti ostalih Ministarstava, zbog toga je potrebno da o njemu cela vlada da svoj sud.

Učiteljstvo in politika.

G. Vlada Petrović pominje tom prilikom, da se neki učitelji premeštaju iz partijskih razloga. G. Ministar je na to odgovorio: **Morate tom prilikom dodati i to, da učitelji ostanu prvenstveno učitelji pa tek onda političari. Tada ih neće ni glava zaboleti. Ali nisu retki slučajevi, da im politika postaje glavno, a škola spo-**

redno. To je nedozvoljeno. Ko hoće prvenstveno uspeh u politici taj mora da snosi i posledice toga rada.

Nadzorniki.

Tada se g. Petrović dotiče školskog nadzora, koga veli u stvari danas i nemamo, pa moli da ih kandiduje Učit. Udruženje jer ih bolje poznaje. G. Ministar na to primećuje: da nije samo to što nedostaje.

Prosvetni sistem.

U opšte ovih 7 godina posle ratnog »rada, da se primetiti da u prosvetnoj politici **nije bilo sistema.** Primer: imamo 112 punih gimnazija u zemlji, 175 nižih srednjih škola i sve te škole sa 500 profesora. Tako je nastupila potreba da u nedostatku profesora rade: daci, apotekari, učitelji i d. Vaši drugovi zapali su u političku borbu svom snagom napuštajući školu i rad na prosvetnom polju. Gledajući koliko mi sile dozvoljavaju da ovo popravim, jer produžiti ovako značilo bi srljati u propast. Nisu retki slučajevi da daci sa maturom ne poznaju osnovna znanja jezika.

Hrvatsko vprašanje.

Najzad je g. Petrović napomenuo g. Ministru da je u našem učitel. udruženju ⁷⁰% hrvatskog učiteljstva pa je obratio g. Ministru pažnju na to da se pojavljuje od jednog vrlo malog dela učiteljstva da oduzmu učitel. Dom u Zagrebu. Moli da g. Ministar povede o tome računa i ne dozvoli da se većina učiteljstva izlaže i jednoj takvoj nepravdi.

Na kraju se g. Ministar sa svima oprostio i ovim je prijem završen.

»N. P.«

ERNEST ŠUŠTERŠIČ:

Ročno in vzgojno delo na dež. razstavi v Kromerizu.

(Donesek k uvedbi rokotvornega pouka v naših šolah.)

(V »Češkem Učitelju« napisal J. Š.)

(Dalje.)

Problemi občega zemljepisa so bili pojasnjeni z modeli, ki so ponazorovali ploščenje zemeljske kroglice, globus iz gline s pripadajočimi točkami, črtami in pasovi in s pripadajočo razliko osi od navpične smeri. Za lažje čitanje zemljevida in poznanje terena so bile modelirane oblike gora in celi plastični zemljevidi ter situacijski načrti domače občine in okolice, večinoma kolektivno delo učencev.

Za računstvo so bila izgotovljena računalna iz raznih snovi (kroglice iz gline, iz ptičjih jagod in šipka) razne forme naštevank in uteži. Seveda tudi niso manjkala dela dopolnjujoča uspešen pouk merstva in narisovanja, n. pr. geometrična telesa, na katerih so bile zaznamovane izmeritve dolžine, višine, širine ter izračunavanje ploščin in telesnine; obsegi okroglih teles so bili tudi zaznamo-

vani z barvastim bombažem. Nadalje vzorci kakor razne nastenske table z gesli in izreki, nanašajočimi se na razne prilike (28. oktober, Masaryk 75 let), nalepljeni izstrižki iz novim, naloge za izboljševanje sloga, okrašene z ilustracijami in sešite v lepih knjižicah, svojemu smotru odgovarjajoče in zvezane, cele spominke knjige, rodbinske in razredne kronike, dopolnjujoče učivo za domoznastvo in za učni jezik.

Kakor je videti, je bila zbirka zelo bogata, a treba je še posebej poudariti, da so bila to res le dela učencev. Vsa razstavljenata dela so nosila nevarljivo znamko otroškega ustvarjanja, bodisi po zamisli ali izvršitvi, tako da ste si predstavljali nad vsako izmed teh drobnarij malega stvaritelja in da čitate neodločnost in zadrego, katero je povzročil mogoče neposlušni material med potekom

upraviteli te šole tov. Lazar se je v imenu domačinov in v imenu tovarišev poslovil v lepih besedah od svojega prednika.

Tudi šolska mladina dveh sosednjih šol je bila zastopana v lepem številu.

Ob grobu je bilo zbranih 38 tovarišev(ic), došlih od blizu in daleč. Prav lepo je bilo zastopano ptujsko učiteljstvo.

Prosvetni oddelek ptujkega sreskega poglavarstva je zastopal prosvetni referent tov. Gorup, ki je pred 5 meseci izdal pokojniku dekret o imenovanju krajnim šolskim ogledom na vurborski šoli v upanju, da bode ta dalje časa deloval za korist šoli, katera mu je bila pri sru kakor ona, v kateri je deloval skoraj štiri desetletja; tudi sreski prosvetni referent mariborskega sreskega poglavarstva tov. Tomažič se ni ustrašil daljne poti, da se v imenu šolske oblasti mariborskega sresa, kjer je pokojni tovariš deloval 44 let, poslovil od marljivega in vestnega šolnika, kakoršnih si želj šolska oblast in narod.

Med navzočimi tovariši se je sestavil pevski zbor, ki je zapel globoko v srce segajočo žalostinko »Blagor mu«. Ravno tako so naše ganile žalostinke, ki so jih zapeli cerkveni pevci iz Vurburga in Sv. Martina.

Tov. Gselman se je rodil 1861. leta v Bohovi pri Mariboru kot sin kmetskih staršev. Dasiravno je živel kot dijak v slabih prehranjevalnih razmerah, vzrastel je na duhu in telesu v krepkega slovenskega narodno zavednega učitelja,

ki je nastopil prvo službo 1880. leta pri Sv. Martinu pod Vurborgom. Leta 1893. je nastopil službo šolskega voditelja na enorazrednici v Dobrovcih pri Mariboru, kjer je z marljivim in vestnim delom dosegel dobre uspehe, o čemer nam priča hospitacija praktično dobro izvežbanih učiteljev mariborskega šolskega okraja, katere je povabil k hospitaciji takratni okrajni šolski nadzornik, ravnatelj mariborskega učiteljskega slovenskemu učiteljstvu v dobrem spominu ohranjeni pedagog g. Schreiner, ki ga je uvrstil med dobre učitelje. Leta 1899. se je vrnil k Sv. Martinu kot nadučitelj; tudi tukaj je deloval v šoli in izven šole po vseh svojih močeh v korist izročene mu mladine in občanov. Občinska uprava je bila večinoma v njegovih oskrbi. Ustanovil je leta 1907. podružnico posojilnice in hranilnice, kjer je deloval skoraj do zadnjih dni svojega življenja. Dasiravno je bil že meseca marca 1924 razrešen službe, ker je prosil za upokožitev, je na vabilo šolske oblasti izvrševal službo šolskega upravitelja do 31. julija 1924.

Meseca novembra 1924 se je preselil kot upokoženec v sosednji Vurborg, katerega je vzljubil že pri prvem nastopu službe pri Sv. Martinu. Tukaj je poročil 1885. leta hčerko gozdarskega oskrbnika, ki je bila marljiva gospodinja, ljubezniva in gostoljubna kakor njen soprog. Umrla je 1922. leta. Letošnje poletje je blagopokojnik začel slutiti, da bo moral romati po poti svoje ljube ženke v večnost. Lotila se ga je bolezen apoplek-

dela malemu Robinzonu, predno je obvladal snov in jo podvrge svoj volji, da je korakal uspešno proti svojemu cilju, čisto tudi v neprilog zunanosti.

Za učitelje je imela razstava velik pomen, kajti značila je veliko korekturo v dosedanem načinu naziranja glede ročnih vzgojnih del; dala je možnost slediti vplivu uradnega načrta in je demonstrirala edino pravi način, kako je ročno delo vršiti v šoli.

Škoda le, da te prednosti niso bile dvignjene z boli smotreno uredbo razstave in z izvršitvijo primernih napisov tako kakor bi bile zaslužile. Mogoče bi bilo boljše grupirati predmete po tem, kako so nastajali, kakšni so bili nagibi, eventualno razločiti jih tudi po stopnji starosti učencev in kako so izrazili svojo notranjost, kako so obvladali svojo nalogo. S tem bi razstava samo pridobila, a pridobili bi v pedagoškem pogledu tudi obiskovalci, glavno učitelji, katerim je mnogo podrobnosti in razlik prešlo.

Gibanje učiteljstva in prosvete v drugih državah.

Iz Čehoslovaške.

—**čh Učiteljski poziv birokratom v notranjem in v ministrstvu financ.** Gospodje so izvršili načrt za novi plačilni sistem preveč priprosto. Vzeli so ravnilo, napravili štiri debele črte — štirje razredi — in 7 skupin, napolnili jih s števili, sestavili paragrafe, vlijli vanje kapitalističnega duha in to predložili vladi, a ta zopet narodni skupščini. Ker je načrt vsled težkoč in ovir pri izvršitvi zadel na vsestranski odpor, nobenemu ni bilo do zakonitve in tako bodo morali volilci iznova odločiti o njegovi bodoči formi, ako ne zmagaa ob 12. uri preudarek.

—**čh Izplačilo zaostankov.** Deželni šolski svet je izdal odlok z dne 18. septembra 1925, naj okrajni šolski odbori takoj nakažejo nagrade za l. 1925., ki dospo v izplačilo učiteljstvu narodnih šol 1. oktobra in 15. decembra ter znašajo 20% krajevne doklade.

—**čh Hladna statistika.** Urednik Motyčka je dejal v razpravi »Metoda protiklerikalnega delovanja«: »Število oddanih klerikalnih glasov na raznih mestih republike nas mnogo pouči. Tako n. pr. je bilo oddanih v Pragi v celoti 6.17% klerikalnih glasov, na Češkem v splošnem 11.30%, na Moravskem 32.17%, a v Slovaški 41.19%. Čimboli je izobraženo ljudstvo in kulturnejše življenje v deželi, tem manj je klerikalnih uspehov!«

Iz Nemčije.

—**nem Nazor, fundament vsega znanja.** Opazujemo, kako se izvrši proces izobrazbe. Predvsem je treba povdarjati, da je podlaga vsega spoznanja nazor.

sija, ki rada obišče debele ljudi, ki imajo opravke večinoma v sedenju, se razburja in žalostijo. Dne 27. oktobra ob 1. uri je izdihnil svojo blago dušo. Bil je skoraj do zadnjega pri zavesti, bolelo je nas, še bolj pa njega, da ni mogel govoriti skoraj dva dni, stiskaval je svojem, tovarišem in znancem roko, katero je tudi v svojem življenju rad ponujal z veliko prijaznostjo.

Dragi tovariši! Napisal sem Ti vrstice kot spomenik v našem stanovskem listu, katerega si še tri dni pred prerano smrtjo z zanimanjem čital in o vsebini katerega sva se razgovarjala vsak teden. Počivaj v miru in na svidenje nad zvezdami! Želim, da bi vzgled Tvojega vzornega tovarištva ne izumrl s Teboj!

Tvoj zvesti Jankó.

Ustanovitev učiteljskega pevskega zbora.

Učiteljski pevski zbor je ustanovljen. Davne sanje preteklih let so uresničene. Dne 1. t. m. se je sestalo nad 50 učiteljev in učiteljic iz raznih krajev široke Slovenije k ustanovnemu občnemu zboru. Na predvečer se je vršil v veliki dvorani »Uniona« komorni koncert, ki ga je priredilo »Društvo učiteljev glasbe v Ljubljani« na čast zborovalcem. Koncert je uspel sijajno. Po koncertu se je razvil animiran večer na verandi restavracije.

Vendar je bila razstava tudi tako zaslužno središče zanimanja pri obiskovalcih. S tega stališča jo je mogoče proglasiti za boljše kakor je bila razstava srednjih šol, kjer so bila sicer lepa dela iz slikarstva, risanja in deskriptive, vendar se pa razstava ni razločevala v ničemur od razstav prirejenih v prešnjih letih.

Narodno šolstvo je tu reprezentiralo kakor komponenta živeča, delujoča. Bilo je evidentno, da se tu nekaj dela, da tu ne diha zastareli Herbartov duh zaprašenih šolskih sob, ampak da vlada tu radostno ustvarjajoče delo delavnic humanitete, v katerih vrše učitelji vestno svoje poslanstvo vkljub poslabšanim existenčnim pogojem, ker vodi jih sila, da koristijo svojemu narodu v duhu prezidentovih idej — in da odvrnejo verzijo »prijateljev šole«, češ, da šolstvo ni produktivno in je dvomljive vrednosti.

Nazor je nerazdružljiva skupina vseh zaznatkov istega predmeta. V duši nam ostane slika nazora. To je predstava. Brez nazora ni predstave. Nazor je original, predstava pa kopija. Predstave so druga stopnja našega umovanja. Znana so pravila o jakosti in asociaciji predstav. Več asociacijskih centrov se združi v kompleks predstav. Glasom dušeslovnih pravil se sorodni znaki predstav shvatajo v pojme. Predstave in pojmi so prvine mišljenja. Če primerjamo pojem z drugim pojmom, govorimo o sodbi, če ustvarimo iz dveh sodb tretjo sodbo, sklepamo, če obrnemo sklep, dokazujemo, definicija pa je razčlemba pojma v bistvene znake. Če si predstavljamo pojem v najvišji popolnosti, nastane ideja, ideal pa je želja po uresničenju ideje.

Z navedenega spoznamo veliko važnost nazora. Če v šoli ne ustvarjamo jasnih nazorov, se maščuje to preko šolske dobe. Ne bomo zato brezsrčni in skrbimo za nazorni pouk. V tem tiči važnost učiteljeve priprave za pouk. V starih šolah so podajali učencem predstave in pojme že kot shvatane rezultate. S silo so jih utrjevali v spomin. Ko pa se je prirodoznanstvo močnejše razvilo, se je tudi metoda podavanja preoblikovala. Realistika je zadobila svojega slavnega zagovornika, Ivana Amosa Komenskega, ki je presenetil svet s svojim Orbis pictus, 1658. leta. Njegovo delo je zasnovano na nauku: Vse pred čutila. Vidno pred obraz, slišno pred sluh itd.

Od Komenskega gre pot preko Pestalozzija in Fröbela k današnjemu rokotvornemu pouku. Komensky je v svojem delu obravnavane predstave z drzno koncentracijo zvezal z vsemi sorodnimi predstavami v tvorbe pojmov. Zbral je

Na praznik Vseh svetnikov dopoldne so se zbrali v dvorani »Glasbene Matice« tovariši in tovarišice k ustanovnemu občnemu zboru. Od jutra naprej se je vršila preskušnja posameznih glasov, ki je pokazala, da je v našem stanu obilo izbornega pevskega materijala. Ob 11. uri je otvoril ustanovni občni zbor prof. Marko Bažuk kot predsednik »Društva učiteljev glasbe«, katero društvo ima za ustanovitev tega novega pevskega zbora največ zaslug. Povdarjal je veliki pomen tega stanovskega pevskega zbora in je pozdravil številne zastopnike raznih korporacij in organizacij, ki so prišli h kumovanju. V imenu UJU poverjenišva Ljubljana je bil navzoč poverjenik Luka Jelenc s strokovnim tajnikom in glavnim blagajnikom, za Jugoslovanski pevski savez dr. A. Švigelj, za prosvetni oddelek ravnatelj A. Juvanec, za S. Z. I. Štrukelj. Vsi zastopniki so pozdravili zborovalce z bodrilnimi besedami za težko delo, ki čaka novi pevski zbor in obljubili v imenu svojih organizacij moralno podporo.

Vseh priglašeni tovarišev in tovarišic je okoli 120. Že v bližnji bodočnosti prične ta pevski zbor z vajami. Težko delo ga čaka, a smo uverjeni, da bo premagal vse ovire in bo v čast in ponos, ne samo našemu stanu, temveč tudi narodu, katerega slavo naj ponese širom domovine in celo preko državnih meja.

Zvezki Učiteljske tiskarne so najboljši in najcenejši.

pisani svet v knjigi in ga prinesel v šolo. Današnja šola pa zahteva, da pusti otrok knjige in učilnico ter se poučuje zunaj v svetu. Tako je danes na z o r fundament spoznanja. Vse polno imamo nazoril, a ne še preveč. Najboljša pa so učila, ki so tako sestavljena, da nam kažejo celotne življenske kroge. N. pr. Vse gospodarstvo, katerega podlaga je premog, železniško gospodarstvo v celoti, promet v vseh oblikah in v zgodovinskem razvoju, tekstilno industrijo, vse panoge v zvezi z razvojem, tisk itd. Če se izbirajo taki življenski krogi, ki se dotikajo resničnih potreb časa, tedaj se znanstvo dvigne v izobraževalno snov. Na tej podlagi se vrši tudi skupnostni pouk, ki obravnava posamezne snovi v zvezi z

vsem in ne pozna po učnih urah razdeljenih predmetov. Ta pouk ima prihodnost in je naš ideal, ki se bo tekom desetih let uresničil.

V omenjenem smislu so urejeni tudi najmodernejši muzeji, kjer vidi človek celote življenskih krogov in se radi jasnosti nazorov veliko nauči. Da ta moderni način izobraževanja rodi obilen sad, se prepričujemo vsak dan, ko čitamo o vedno novih iznajdbah. Tvoritvena sila in podajanje znanstvenih snovi se približujeta, stare in nove šole si podavajo roke in najboljši možje preteklosti se bratijo z najboljšimi možmi sedanjosti. Znanstvo napreduje, da, ta silna moč, ki nas opaja in osrečuje. — Leo P.

Šolska lekarna

je najpotrebnejše učilo za pouk o »prvi pomoči ob nezgodah« in podaja obnem učitelju priliko do samaritanske naklonjenosti ne samo šolski mladini, temveč vsemu okoliškemu prebivalstvu. Zaupanje rodi zaupanje!

Društvo za zgradbo Učiteljskega konvikta se je pogodilo z neko tvrdko za dobavo ličnih omarič, opremljenih z najpotrebnejšimi medikamenti, okrepcili, mazili, desinfekcijskimi pripomočki, obvezami, orodjem in navodili.

Izrabljene stvari se vsak trenotek lahko nadomeste, nedostajajoče pa se lahko dopolni. Cena 350 Din, je izredno nizka (beogradsko so nudili za 600 Din).

Splošne vesti.

— Šolske upraviteljice in upravitelje, ki še vedno niso oddali poročil glede knjižnic in prosvetnih društev v svojem okolišu, prosimo, da se čim prej poslužijo dopisnice, ki je priložena ceniku knjig Učiteljske tiskarne in je že frankirana.

— Jugoslovenski dijaški dom v Beogradu. Uprava UJU je pozvala vse svoje člane, da prično zbirati po šolah prostovoljne prispevke za zgradbo Jugoslovenskega dijaškega doma v Beogradu. Udruženje se je obrnilo poleg tega na vse šolske občine s prošnjo, da uneso v ta namen primerne zneske v svoje proračune.

— Učiteljsko društvo »Jedinstvo« za grad Zagreb i okolico. V. redovita glavna društvena skupština (jesenska), koja će se održati 7. novembra 1925 u Zagrebu u dvorani osnovne škole u Samostanskoj ulici (dvorište). Dnevni red: 1. Otvaranje skupštine. 2. Izveštaj u radu društva od prošle prolejtne skupštine. 3. Izveštaj o imovinskim prilikama i blagajničkom poslovanju u društvenoj godini 1924/25. 4. Izveštaj nadzornoga odbora. 5. Predložni društvene uprave. 6. Eventualni predložni. 7. Izbor nove društvene uprave. 8. Obnova društvenih sekcija. 9. Ručni rad u školi — predaje Marijan Markovac, učitelj muške građanske škole u Zagrebu. Početak tačno u 9½ sati. Eventualni predložni neka se predadu predsjedniku prije početka skupštine, a ako su načelne prirode, dan prije skupštine. Riješenjem oblasnoga velikoga župana broj 8757/1925. oprošteni su cijeli dan službenih dužnosti učesnici ove skupštine (svih škola i uređa) iz grada Zagreba, te srezova Zagreb, Dugoselo, Samobor i Velika Gorica. Zajednički ručak jest u 12½ sati u Varoškoj Pivnici. — Predsjednik: Ivan Vereš. — Tajnik: Viktor Klepac.

— ZVONČARJI. Nabiralcem naročnikov »Zvončka«, ki nam niso pravočasno javili naročnikov za 2. številko, smo vseeno poslali enako število izvodov kot prve. V slučaju, da je ne morejo razpečati, naj nam preostale izvođe vrnejo.

— Zahvala. Vsemu mnogoštevilnemu občinstvu, ki je prihitelo spremiti na zadnji poti našega ljubljenskega očeta Antona Gselmana, nadučitelja v pokoju ter nam z ustnimi kakor tudi pisanimi izrazi sožalja lajšalo srčno bol, se v imenu brata in sestre ter sorodnikov najsrčneje zahvaljujem, predvsem pa preč. duhovnikom iz Vurberka in Sv. Martina. Dolžnost mi je, da se na tem mestu še posebej zahvalim za udeležbo pri pogrebu gg. sreskima šol. nadzornikoma Tomažiču in Gorjupu ter vsem bližnjim in daljnim tovarišem in tovarišicam, ki so v tako častnem številu spremili pokojnika k večnemu počitku. Zahvaljujem se gg. šol. upraviteljem Lazarju, Lešniku in Makucu za njihovo blagodušnost, da so na čelu svoje šolske mladine po-

Znesek se krije iz letošnjega preostanka ali pa se vračuna na proračunane izdatke za učila.

Šolska lekarna se naroča pri Učiteljskem konviktu v Cerkvljah pri Kranju.

Radi vsestranskega socialnega namena naj nobena šola ne vknjiži črnega madeža stanovske nezavednosti svojega učiteljstva! Dohodki se razpolove med Mariborom in Ljubljano.

Za konvikt J. L.

V nobeni šolski lekarni naj ne manjka dr. Rusova knjiga »Prva pomoč«, ki stane 32 Din in se naroča v Učiteljski knjigarni v Ljubljani.

kazali svojo stanovsko ljubav napram pokojniku. Pristrčna hvala tovarišem pevcem ter pevskemu zboru od Sv. Martina za prekrasne žalostinke, hvala g. sreskemu krajnemu šolskemu nadzorniku Tomažiču in šolskemu upravitelju Lazarju za pristrčna poslovljna govora ob odprtju grobu. Iskrena hvala vseri darovalcem vencev in cvetja ter spleh vsem onim, ki so nam bili v težkih urah v pomoč in tolažbo. — Darko Gselman.

— Jezero pri Preserju. Ob priliki otvoritve nove šole na Jezeru se nam je pridružil tudi fotograf in naš uje v škatico. Slike so jako dobro izpadle in so v izložbi v Učiteljski knjigarni. Male slike, (format razglednice) se naroča pri šolski upravi na Jezeru in stane komad 5 Din. Velika slika, ki je v izložbi stane 150 Din in se naroča pri fotografu Pavlovčiču, Brezovica pri Ljubljani. — Stefan J. Schein, šolski upravitelj.

— Naročajte vse knjige, ki so navedene v novem ceniku Učiteljske tiskarne potom Učiteljske knjigarne v Ljubljani.

Imenovanja.

— Na novo sta nameščeni: Beloglavec Matilda pri Sv. Ožbaltu (srez Prevalje) in Jerin Marija v Polje (srez Šmarje). — Premeščen je Žukovec Fr. iz Novega mesta v Poljane.

Polemika.

GU. BOGUMILU MEDVEŠČEKU.

Danes so mi doposlali iz Ljubljane »Narodni Dnevnik« od 23. t. m., v katerem pišete o mojem članku »Za dostojanstvo učiteljskih skupščin«, ki ga je »Učiteljski Tovariš« od 24. septembra 1925 ponatisnil iz beograjske »Narodne Prosvete« pod naslovom »Po naši pokrajinski in glavni skupščini UJU«.

Predvsem naj Vam povem, gospod Medvešček, da mi je žal, ker replicirate na moj članek v političkem listu in ne v našem strokovnem glasilu; mnenja sem namreč, da je vse bolj prav, ako pogovarjamo svoje zadeve doma, ne pa pred občinstvom, ki ga ne zanimajo in ki jih po navadi ne ocenja pravilno. Sami veste, da se pri nas presojuje članki, dopisi in odgovori nanje po listu, v katerem so priobčeni.* A tudi lepše bi bilo, da oba govoriva pred forumom, ki zadevo pozna, zakaj nepoznalcem bi se dalo celo kaj natveziti, kar ni povsem tako ali pa je celo drugače. Takega namena pa tudi Vam ne prisojam, zakaj sam ga nimam.

S svojim naslovom pravite, da so Vaši »drugačni nazori«. Nič zato; nikdar si nisem prisvajal mnenja, da so ravno

* Uredništvo nikakor ni moglo priobčiti člankov tov. Medveščka, ker so njegovi članki le smešenje in žaljivke brez dokazov na vse strani. Dopise predložiti uredništvu oziemu in širjemu sovetu. Uredništvo.

moji edino pravilni. Prav pa je, ako povemo vsi vsak svoje, pa se z resnim premotritvanjem vsega znajdemo pri skupnem delu, ki bo imelo uspeh, kadar upoštevamo vse najboljše. In mislim, da za dobro organizacije naše je vendar nam vsem; pota k temu smotru pa si utirajmo lepo skupno vsak po svoji moči. Ali; po moško, stvarno!

Toliko na splošno. Dodati pa moram Vašim izvajanjem nekaj popravkov na Vaš spis in nekaj razlage o svojem članku; zakaj vse tako kaže, da se to pot niva razumela. Predvsem moj članek niso bile nikake »rekriminacije o naši pokrajinski in glavni skupščini UJU«, v kakršno domnevanje Vas je zavedel bržkone naslov, kakor ga je članku dal v »Tovarišu« njegov urednik; že tam pa najdete tudi, da ni bil napisan po teh skupščinah, nego je izšel že pred glavno skupščino UJU; na »našo«, t. i. skupščino ljubljanskega poverjenstva UJU pa res nisem mislil, ko sem članek pisal. Ta korektura Vašega naziranja pa se da spoznati že iz pripombe »Tov.« urednika tik pod naslovom članka.

Prav tako moram popraviti naziranje, ki ga imate, tudi ne vem odkod, da je moj članek naslovljen na »članstvo«. Ako si vzamete čas in ga z nabiti prečitati še enkrat, najdete namreč, da je prav toliko naslovljen na »članstvo«, kakor na »vodstvo«, zakaj tam govorim o nalogi organizacije, o stvarnosti v organizaciji, o ovirah uspešnega dela v naši organizaciji, o perhorenciranju strankarske politike v organizaciji, o presojevanju prosvetne politike v organizaciji. Vse to, g. Medvešček, tvori bistvo dobrih tri četrtine mojega članka, in ne, kakor ga prikazujete v svojem odgovoru, da očitam članstvu, »da je krivično napram vodstvu«. Če nočete, ne morete tega čitati niti med vrstami; treba je naravnost podtakniti.

Prav tako malce demagoško ste zasukali tudi moje besede, s katerimi pravim, da vodstvo »more biti le tolmač organizacijskega programa, tolmač želi svojega članstva, eksekutiva prosvetne politike pa ni v njegovih rokah«. To enotno misel v trojnem izrazu ste gospod Medvešček posilili za svoj namen; prvi del ste utajili, da ste mogli drugemu dodati nadvse izviren dokaz (»Ako bi bilo na pr. članstvo za kako absolutno slabo stvar, je po tej ideologiji logično, da bi moralo vodstvo to stvar izvršiti«), tretjemu pa okusno pripombo, da »to ve vsak in ni treba, da bi to povedal ravno referent v ministrstvu«. Vidite, gospod Medvešček, čeprav nisem sam besede podčrtal v članku, kar lahko razvidite iz prvotnega natiska v »Narodni Prosveti«, se je zdelo uredniku »Učit. Tov.« potrebno to podčrtati »trikrat« in prav je storil! Če ve to vsak, je mnogi, ki noče vedeti; in to je večje zlo.

Eno pa ste g. Medvešček pravilno razumeli v mojem članku: za dostojanstvo skupščin je šlo in ne le za dostojanstvo skupščin, nego tudi za dostojanstvo v osebnem občevarju. Tu pa sva »drugačnih nazorov«. Zakaj za svojo osebo bi ne mogel zapisati: »Že to je greh, da vztraja (vodstvo) na svojem mestu, ko vidi leto za letom večje propadanje in ko bi moralo spoznati, da ga ne more več ustaviti. Nezmožnost je eden izmed naglavnih grehov.« Ko ste zapisali to, je šla mimo vas moja beseda: »Učitelj — nosilec kulture v narodu — se trikrat premisli, preden enkrat dovoli zavladati strasti v sebi.« No, da: »Duh dostojanstva... (ki je po Vašem menju univerzalna žavba za vse bolezni organizacije). Vam le plehka krilatice iz polpretekla dobe« in Vaše mnenje je, da »z dostojanstveno pozo ne bomo ozdravljali težkih ran«. Za to imate »ostrejšje recepte«: »... rezka, trda beseda, ... grenke pilule, ... če treba tudi operacijski nož. No pa dostojanstvo!«

G. Medvešček! Ne kot organiziran učitelj; kot človek s socialnim čutom želim, da za take recepte ne najdete privržencev. Kot organiziranec pa sem prepričan, da niti enemu hoteče organiziranemu učitelju ne more biti »neznano razmerje med članstvom (udi) in vodstvom (avtoriteto) organizacije«; pa da temu kot onemu v organizaciji mora biti za to, da si po njej in samolastno privzgojimo medsebojno spoštovanje, da se — če hočete to besedo — izsocializiramo tako daleč, da si bomo stali ob strani in nasproti človek napram človeku, vsak prežet z duhom človeškega dostojan-

stva, vsak vedoč, da je naš napredek le v tem duhu.

In naše skupno delo za dobro organizacije, g. Medvešček, tudi.

Beograd, 27. oktobra 1925.

Pavle Flerè.

Naša gospodarska organizacija.

OBRAMBNI SKLAD.

Blagajniško stanje po zadnjem izkazu 523.31 Din
Amalija Faganeli-Baraga 5.— »

skupaj 528.31 Din.

—g Društvo za zgradbo Učiteljskega konvikta v Ljubljani. Tov. Ivan Sumperer, šolski upravitelj v Adlešicah, je poslal eno obveznico 7% invest, posojila à 100 Din in v gotovini 20 Din s pripombo: »Objavite večkrat v našem stanovskem glasilu, naj se tovariši zganajo in pripomorejo, da pridemo čimprej do zgradbe prepotrebnega zavoda!« — Tov. Fran Skulj, šolski upravitelj, tov. Ulrik Pavlica in tovarišica Marija Lukmanova, vsi trije iz Ljubljane, vsak po 10 Din. — Tov. Fran Mlakar, učitelj v Ljubljani, eno obveznico z enim zapadlim obromom, skupaj 103.50 Din. — Tov. Albin Lajovic, ravnatelj meščanske šole v Tržiču, tov. Hinko in Felicita Šumer iz Šmarja pri Jelšah vsak po eno obveznico, skupaj 300 Din, tov. Tomo Petrovec, šolski upravitelj v pok. v Jaršah, 1 obveznico s 7 zapadlimi kuponi, skupaj 124.50 Din; tov. Julij Mayer, šolski upravitelj v Dobu, 5 Din. — Iskrena hvala vsem! Z današnjim izkazom so presegli vsi letošnji prispevki 9 tisoč, ker znašajo 9206.50 Din. — Jos. Kobal, blagajnik.

—g Učiteljski dom v Mariboru. Popravek. V zadnji izkaz se je vrnila pomota, darovalo je učiteljsvo deklishe meščanske šole v Ptuj 180 Din. — Darila: Kovačič Zinka, učiteljica v pok., Petrovče, 2 obveznici 7% drž. posojila à 100 Din (IX. 1922); Schneider Franja, učiteljica v Veliki Poljani 50 Din; Simon Vodenik, učitelj v pok., Maribor, 100 Din namesto venca na grob umrlega tovariša Martina Vodenika; Kolinska tovarna, podružnica Ljubljana 100 Din; Dimnik Slavoj in Vida, učit. v Mariboru, v počaščenje spomina rajnega tov. Martina Vodenika 40 Din; istotako so darovali v počaščenje spomina nekdanj pri Spodnji Kungoti službujočega nadučitelja Martina Vodenika; krajni šolski svet Spodnja Kungota 100 Din, občinski urad Dobrenje 100 Din, občinski urad Gradišče 100 Din, občinski urad Na Ranci 100 Din, g. Franjo Fras, posestnik v Dobrenju 100 Din, g. Alojzij Ceker, posestnik v Gradiški 50 Din, tovariša V. in E. From pri Spodnji Kungoti 50 Din. — Vsem darovalcem prav iskrena hvala! — M. Kožuh, blagajnik.

Iz naše stanovske organizacije.

Gibanje okrajnih društev v Sloveniji.

Vabila:

= UČITELJSKO DRUŠTVO ZA OKRAJ SV. LENART V SLOV. GORICAH zboruje v soboto, dne 14. novembra 1925 ob 10. uri pri Sv. Lenartu v Slov. goricah. Na dnevnem redu so društvene zadeve, predavanje tov. Vaude »Prirodopisni pouk v naravi« in »Metoda risanja v osnovni šoli«, predava tov. Majer. Pred zborovanjem pevška vaja. Udeležba obvezna. — Odbor.

= KRIŽEVSKI (PREKMURJE) PEDAGOŠKI KROŽEK zboruje v četrtek, dne 12. novembra 1925 ob 10. uri v osn. šoli v Fokovcih. Pričakujemo polnoštevilne udeležbe tudi od strani pomoščilnih cenj. tovarišic in tovarišev. — Predsednik.

= ŠMARSKO - ROGAŠKO UČITELJSKO DRUŠTVO bode zborovalo v soboto, dne 21. t. m. ob 10. uri v Rogatcu. Dnevni red: 1. Učna slika telovadbe (tov. Sekirnik). 2. Zapisnik. 3. Dopisi. 4. »Srbhrvaščina v slovenski osn. šoli« (ref. tov. Kukovčeva). 5. Slučajnosti.

Ob nakupu knjig za knjižnice, sezite po zalogi Učiteljske tiskarne!

UČITELJSKO DRUŠTVO ZA MARIBORSKI ŠOLSKE OKRAJ zboruje v soboto 14. t. m. v »Narodnem domu« v Mariboru ob 10. uri dop. po sledečem dnevnem redu: 1. Zapisnik in dopisi. 2. Prof. Fr. Fink: Ureditev in izvršitev »celotnega« pouka. 3. Tov. Vauda: Kratko poročilo o panogah rokotvornega pouka na podeželskih osnovnih šolah. 4. Tov. Knaflič: Pripombe k pravilniku o pravni zaščiti učiteljstva. 5. Tov. Godčeva: Izpreminjalni predlogi in nasveti k poslovnemu UJU pov. Ljubljana. 6. Tov. poverjeniki: o vplačanju oziroma nevplačani članarini za l. 1925. 7. Predlogi in nasveti. Uro poprej je v restavraciji »Narodnega doma« odborova seja. Po zborovanju ogled perutinarske razstave v paviljonu »Narodnega doma«.

Poročila:

+ **LITIJSKO OKRAJNO UČITELJSKO DRUŠTVO** je zborovalo v Ljubljani na državnem moškem učiteljskem dne 3. oktobra 1925. Izmed 84 članov navzočih 65, to je 77%.

Predsednik pozdravi uvodoma sreskega šolskega referenta tov. Iv. Bezeljaka in tov. gosta Kobala in Lapajneja. Bodrilno pozdravi vse novo pristopivše člane. Nato preide k splošnemu poročilu, ki je bilo vseskozi stvarno utemeljeno. V iskrenih besedah se spominja upokojenih tov. Andoljška in Debeljaka kot naših mnogoletnih starejšin in vzornih delavcev v šolskem in izvenšolskem delu. — Tovarišica ga. Čuček-Kleinmayerjeva Julija je podala verno sliko s pokrajinske skupščine v Šoštanju in državne skupščine v Subotici. Tov. Lapajne iz Cerkelj nam je podal izkristalizirano sliko o delovanju in stremeljenju »Učiteljskega konvikta«. Na podlagi stvarnih izjav nam je pridobil za soglasen sklep, da vse članstvo mesečno redno prispeva poleg dosedanjih vplačil še po 10 Din za ta nad vse važen naš skupni dom. Ob tej priliki smo v to svrhu kar na mestu zbrali 540 Din. Iskrena hvala fascinirajočemu govorniku in vsem darovalcem!

Prosvetnemu odseku je bila izražena želja, da prične gojiti petje in dramatiko. Agitacijo in evidenco za »Samopomoč« oskrbuje v litijskem sodnem okraju tov. Lojze Kolenc, v višnjegorskem pa tov. Vinko Okorn. Tuda na »Zvonček« ni smo pozabili. Za razširjanje tega krasnega mladinskega lista hočemo iti z vso vnemo na delo. — Člane, ki neopravičeno izostajajo od zborovanj, moramo znova opozoriti, da imajo za vsako svojo odsotnost nakazati našemu društvenemu blagajniku 25 Din glasom sklepa, ki je bil soglasno sprejet na majniškem zborovanju v Ljubljani. Povodom 10. oktobra — 5. obletnice koroškega plebiscita prinašamo najskrenejše pozdrave vsem bratom tam preko! Težko čakamo trenutka, da se strnemo pod eno streho naše lepe, mile domovine! Referat »Risanje in ročno delo po novih učnih načrtih«, tov. ravnatelja Alojzija Novaka pride na vrsto pri prihodnjem zborovanju. Kraj in čas istega pravčasno naznamo potom »Učiteljskega Tovariša«.

+ **OKRAJNO UČITELJSKO DRUŠTVO ZA LJUBLJANSKO OKOLICO** je zborovalo v Ljubljani na Ledini dne 5. oktobra t. l. Navzočih 160 članov.

Predsednik pozdravi navzoče goste in člane.

Nato je predaval jako zanimivo tov. Ante Beg o gobah. Po predavanju se je razvila živahna debata o prireditvi dvodnevnega tečaja, na katerem naj bi se učiteljstvo temeljito poučilo o tej važni narodno-gospodarski panogi.

Tajnik prečita dopis »Društva za zgradbo učiteljskega konvikta v Ljubljani«. Ker je predsednik tega društva tov. J. Lapajne navzoč, se oglasi k besedi ter poroča o potih in sredstvih za dosego že prepotrebne cilja. Po tem poročilu se je razvila zelo živahna debata, katere končni uspeh je bil, da je okrajno učiteljsko društvo soglasno sklenilo pristopiti k »Društvu za zgradbo učiteljskega konvikta v Ljubljani«.

Tov. Kocijančič je priporočal »Učiteljsko samopomoč«.

Odposlanec pov. UJU tov. Dimnik je poročal o načrtu novega šolskega zakona ter odgovarjal na razna vprašanja zadevajoča našo strokovno in gospodarsko organizacijo.

Po raznih razmotrivanjih nanašajočih se na sprejete sklepe in po poročilu tajnika okrajnega prosvetnega odbora je predsednik zaključil zborovanje. Popoldne smo si ogledali tobačno tovarno.

Sklepi: 1. Prosvetni oddelek naj priporoča krajnim šolskim svetom v nabavo knjigo »O gobah«.

2. Odbor naj ukrene potrebno za prireditev dvodnevne gobarskega tečaja za učiteljstvo.

3. Soglasno sprejeto: Člani okrajnega učiteljskega društva pristopijo kot člani k »Društvu za zgradbo učiteljskega konvikta v Ljubljani«.

4. Odbor naj razmotri v svojih sejah, kako bi se uvedla potrebna evidenca članov pri zborovanjih.

5. Skladatelju tov. E. Adamiču naj se pisмено čestita.

6. Odbor naj v svoji seji prouči vprašanje delitve društva ter naj o tem poroča.

7. Odbor naj ukrene potrebno, da določi prosvetni oddelek one mesece, v katerih naj se poučuje v ponavljalni šoli.

+ **KAMNIŠKO UČITELJSKO DRUŠTVO** je zborovalo v soboto, dne 3. oktobra 1925 ob 10. uri v šolskem salsopju v Kamniku. Od 80 članov je bilo navzočih 58.

Otvoritev in poročila. Tovariš predsednik je otvoril zborovanje, pozdravil navzoča g. sreskega glavarja Ogrina in g. okrajnega šolskega nadzornika Pretnarja, vse navzoče članstvo in na novo vstopivše člane in članice. Obema upokojencema tov. Tomanu in sam sebi želi še mnogo cvetja v jeseni.

Nato se je razvila debata o praktičnem nastopu, ki ga je imel pred otvoritvijo zborovanja v V. razredu tovariš Mayer. Tema je bila: Obseg kroga.

Tajniško in blagajniško poročilo se je vzelo na znanje. Nadalje je poročal tov. predsednik o pokrajinski skupščini v Šoštanju.

Predlogi. Obravnaval se je predlog predsednika »Učiteljskega konvikta« tovariša Lapajneja glede obvezne članarine za »Učiteljski konvikt«. Društvo je sprejelo za dobo treh let obvezno članstvo »Učiteljskega konvikta«, kar se sporoči UJU v Ljubljani. Letna članarina znaša 100 Din. Plačuje se mesečno po 10 Din, katere pobere na vsaki šoli šolski opravitelj, če pa isti ni član društva, pa kaka druga učna oseba.

Slučajnosti. Tovariš Mayer je predlagal, naj se v prosvetni odsek namesto odišlih tovarišev Tirana in Janežiča voli dva nova odbornika in je predlagal tovariša Žnidaršiča in Hrovata, kar se je soglasno sprejelo.

Nadalje je omenil tov. Mayer, naj se kdo izmed članstva pripravi za kak referat. Kdor želi predavati, naj to sporoči društvenemu predsedniku.

Sklep. Prihodnje zborovanje se vrši meseca novembra. Nato je zaključil tov. predsednik zborovanje.

+ **UČITELJSKO DRUŠTVO ZA PTUJ IN PTUJSKI ŠOLSKE OKRAJ** je zborovalo dne 3. oktobra t. l. ob prav povoljni udeležbi. Navzočih je bilo 118 članov.

Po otvoritvenem pozdravu tovariša predsednika se je prečital in odobril zapisnik zadnjega zborovanja.

Dopisi. Zveza kulturnih društev v poziva, da prirede društva manifestacije v spomin na koroški plebiscit. Določi se tovariš, ki bo zastopal društvo pri manifestaciji ptujskih društev. — Učiteljski dom v Mariboru poziva učiteljstvo, da sklene zvišati letno članarino na 100 Din. Pozivu se ugodi.

Predavanje. G. oblastni nadzornik Senkovič je nato predaval o temi: »Novi učni načrt in učni program za osnovne šole in ročna dela. Učiteljstvo je pazno sledilo zanimivim izvajanjem g. predavatelja ter je hvaležno za dana navodila. Ugajalo je, da je g. oblastni nadzornik povdarjal, da naj se učiteljstvo drži zlate srednje poti, ko bo delovalo po novem učnem načrtu.

Tovariš predsednik se g. predavatelju zahvali, obljubljaajoč, da se bo učiteljstvo hvaležno ravnalo po danih navodilih.

Razstava ročnih del. Kako se učiteljstvo nekaterih šol že ravna po novem učnem načrtu in koliko doseže v ročnih delih, je pokazala majhna razstava, ki jo je priredil g. oblastni nadzornik Senkovič z deli dekliške šole v Studenčih pri Mariboru. Drugo predavanje:

Poročilo o državni skupščini UJU v Subotici se stavi radi poznega časa z dnevnega reda.

Resolucije: Sprejme se resolucija radi odstitve oblastnega nadzornika Schella, radi ugodnejših vozni olajšav po državnih železnicah upokojencem. Zahteva se, da dobe iste ugodnosti kot aktivno učiteljstvo.

Sklene se uvesti potrdila navzočnosti pri zborovanjih.

Prihodnje zborovanje bo drugo soboto v novembru.

+ **BREŽIŠKO - SEVNIŠKO UČITELJSKO DRUŠTVO** je zborovalo dne 12. septembra 1925 v Brežicah. Od 78 je bilo navzočih 60 članov.

Uvodoma je tov. predsednik proslavil mnogoletno uspešno delovanje upokojenih tov. Knapiča, Tomina, Gajška, Supana, Eržena in Jereba. V imenu društva jim izreka zahvalo za njihovo plodonosno delovanje z željo, naj nas ne zapustijo popolnoma ter nam ostanejo še nadalje zvesti tovariši in naj nas bodrijo s svojimi izkušnjami v našem delu. Vsi tovariši upokojenci, razen tov. Gajška in Jereba, ki se preselita iz okraja, izjavljajo, da ostanejo še nadalje v društvu.

Društvu so na novo pristopili: Voglar Alojzij in Emilija, Svetek Vika, Tavčar Josip, Marcel Oskar, Dokler Justa.

Tov. Tominc Avg. je podal izčrpno poročilo o pokrajinski skupščini v Šoštanju, poročilo o državni skupščini pa je odpadlo, ker se je nobeden delegatov ni udeležil.

Prihodnje zborovanje se vrši v Brežicah meseca decembra.

Sprejeta je bila sledeča resolucija: »Učiteljstvo brežiškega sreza, zbrano na zborovanju dne 12. septembra 1925 v Brežicah, najgorčeneje protestira proti odstitvi tov. Hen. Schella kot oblastnega osnovnošolskega referenta mariborske oblasti, zahteva od vodstva naše organizacije, da pri merodajnih krogih zastavi več svoj vpliv, da se izpeljuje pedagoško-didaktična zahteva osnovnošolskega učiteljstva cele države, t. j. da se zasedajo ona uradniška mesta, ki imajo voditi osnovno šolstvo, z osnovnošolskimi učitelji.«

+ **UČITELJSKO DRUŠTVO ZA SREZ MURSKA SOBOTA** je zborovalo dne 10. oktobra t. l. na osnovni šoli v Murski Soboti; zborovanju je prisostvovalo 72 članov in članic.

Ta sestanek učiteljstva Mursko-soboškega sreza je bil obdržan kot slavnostno zborovanje ob petletnici društvenega obstoja. V pozdravu je tov. predsednik omenil slučaj, da se vrši proslava naše društvene petletnice istočasno s proslavo obletnice koroškega plebiscita. V vznešenih besedah se je tov. preds. spominjal naših bratov v zasluženi Koroški ter izrazil prisegno prekmurskega učiteljstva: »Bratje v tužnem Korotanu! Ne zabimo vas!«

Besedo je povzel tov. sres. šol. referent Fr. Cvetko, ki je povedal — žal — nam vsem že znano: bo Požegar, oče našega društva, njegov dober voditelj in spretin krmar je upokojen. Žal nam je res, da odhaja iz naših vrst ta po duši tako idealni mladenič, agilen, priznan šolnik, katerega usposablja za upokojitev samo le siva glava, ki je osivela baš v neumornem in smotrenem delu za narod in šolo. Velike so Požegarjeve zasluge na šolskem polju v obč. Številni članki izpod njegovega peresa objavljeni v »Popotniku« so še danes aktualni, da si bili objavljeni pred celim četrt stoletjem.

Njegove zasluge za učiteljsko društvo M. Sobota se ne dajo na kratko omeniti; naj zadoštuje, če rečemo: brez Požegarja bi učiteljskega društva za srez Murska Sobota ne bilo! On ga je ustanovil in vodil, kakor bi ga nihče drugi ne. V priznanje njegovih zaslug na šolskem polju in v društvu samem predlaga tov. nadzornik tovariša Požegarja častnim društvenim članom. Predlog je bil sprejet z vihranim odobravanjem in pritrjevanjem.

V vznešenih besedah, kakor jih zna govoriti samo on — Požegar — se je zahvalil na častno članstvo, ki ga je sprejel vidno ganjen. — Ob enem pa je s primernim in pristrnim nagovorom izročil tov. nadzorniku diplomato častnega članstva. Tov. nadz. Cvetko ima kot pravi organizator prekmurskega šolstva neveljnih zaslug, ki mu jih je učiteljsko društvo priznalo že 4. oktobra 1924. z podelitvijo častnega članstva. Vidno priznanje pa mu je bilo izročeno dne 10. t. m. v obliki častne diplome — delo g. prof. Ščuke.

Prekmursko šolstvo o prevzemu: razvoj in stopnja na kateri je danes; smernice za bodoče delo. O tej temi je predaval tov. šol. nadzornik Fr. Cvetko. Omenil je važne momente iz zgodovine panonskih Slovencev od kneza Koclja do današnjih dni. Zlasti je povdarjal težave, s katerimi se je bilo boriti ob prevzemu šolstva po jugoslovanski upravi; mnoge težkoče je povzročalo in jih še povzroča baš dejstvo, da imamo v Prekmurju šole vseh mogočih tipov: državne, konfesionalne, občinske. Tov. referent je podal razveseljivo sliko o povoljnem sedanjem stanju prekmurskega šolstva; vendar pa moramo zastaviti še v nadalje vse sile, da povzdignemo i naše šolstvo na ono stopnjo, kakor so ga povzdignili naši pobratimi onkraj Mure. — Končno je podal tov. Cvetko smernice za bodoče delo; navedel je osem prepleh točk, od katerih navajam tu: ustanavljanje knjižnic, širjenje časopisov, gojitev narodne in umetne pesmi, pristna ljubezen do šole in mladine!

O razvoju našega učiteljskega društva je poročal društveni ustanovitelj in predsednik tov. Av. Požegar. Očrtal je porod našega društva, njega napredek, križe in težave, skale in čeri, preko in mimo katerih je srečno jadrala naša društvena ladja. V teku petih let je imelo društvo 22 zborovanj, na katerih se je vršilo 17 podučno-strokovnih in znanstvenih predavanj, 13 predavanj so oskrbeli tovariši, 4 pa gostje in to: g. Fr. Vojsk; o kmetijstvu in kmetijskih šolah; g. ravn. Lesničar; o zadružništvu; g. prof. Orožen; o zgodovini Prekmurja ter g. prof. Dr. Makso Rožič; o Kantu. — Referent je omenil tudi imena onih tov., ki so se udeležovali svoječasno v Prekmurju, so pa bili premeščeni izven Prekmurja.

Končno se je vršil tovariški razgovor o nekaterih internih društvenih zadevah, nakar je tov. predsednik zaključil lepo uspešno zborovanje

M. D.

ARGUS	je naš najboljši informacijski zavod
ARGUS	ima v vseh mestih svoje poverjenike
ARGUS	daje informacije o vsem, zlasti pa o finančnem stanju denarnih zavodov, trgovsko-industrijskih podjetij in privatnikov
ARGUS-	o/e informacije so vsikdar točne izčrpne in hitre
ARGUS	se nahaja v Vuka Karadžića ul. II. Beograd
ARGUS-	ov telefon je 6-25, a brzojavni naslov Argus

Učiteljski pravnik.

Važne interpretacije določil uradniškega zakona. (Konec.)

61. Drugi odst. čl. 106, uradniškega zakona se ne nanaša na napredovanje v višjo osnovno plačo in stanarino. Višjo osnovno plačo je nakazovati strogo isti dan, ko je uslužbenec dovršil dotična tri leta;

64. Inozemcem, ki so postali naši državljani in so bili sprejeti v državno službo, se njih služba v inozemstvu ne more vračunati;

66. K. odst. 5. čl. 137, uradniškega zakona: Čas, preveden pri trgovski in obrtni zbornici se ne more računati za penzijo v državni službi;

67. Upokojenec, ki je bil upokojen zaradi nesposobnosti (t. 1., 2., 3. čl. 123.), ne more biti kontraktualen uradnik ali dnevninar v smislu čl. 130., ker se mora vrniti po členu 142 zopet v službo, če nesposobnost odpade, ako ni že 65 let star. V obč. pa se upokojenci ne morejo sprejeti za dnevninarje v isti stroki, v kateri so služili kot aktivni uradniki, ali pa v stroki, za katero se zahteva ista duševna in telesna čilost.

Upokojenci nad 65 let stari pa se sploh ne morejo sprejeti kot dnevninarji;

70. Uslužbenec, ki so bili prevedeni po novem zakonu, a pod starim zakonom še niso prisegli, morajo priseči po čl. 88. uradniškega zak.

72. Pravico do povrnitve potnih in selitvenih stroškov v smislu čl. 45. uradniškega zakona ima le oni uslužbenec, ki je upokojen s polnimi službenimi leti (35 let).

(„Naš Glas“)

Književnost in umetnost.

Vse tu navedene knjige in publikacije se dobe v Učiteljski knjigarni v Ljubljani. Frančiškanska ulica št. 6.

Ocene.

—k Zdravniška sodba o dr. Rusovi knjigi »Prva pomoč«. Glasilo zdravniške zbornice za Slovenijo, ki ga urejajo dr. Ivan Pintar, Cankarjevo nabrežje prinaša v 6. številki sledečo ugodno oceno o knjigi. Dr. Rus: »Prva pomoč« izredna prisrčnost, s katero je bila dr. Rusova »Prva pomoč« sprejeta od splošne javnosti, pričča tako o popularnosti avtorja, kakor o nujni potrebi po taki knjižici. — Slovenska popularno-medicinska literatura je itak pičila, — tem bolj je pozdraviti, da je avtor položil nov temeljni kamen z delom, pisanim v plemenitem zdravniškem čustvanju — nuditi vsem in vsakemu priložnost, pomagati svojemu bližnjemu v najodgovornejših trenutkih. Knjižica je, kar se tiče splošnosti namenjene vsebine — popolna, slog gladek. — Po svoji vsebini se priporoča knjižica sama najbolje. — Naj bi ne bilo rojaka, ki ne bi poznal dr. Rusove »Prve pomoči« in v danih trenutkih ne izvajal vestno in nesebično dana navodila. — Posebno bi bilo priporočati knjižico »Prva pomoč« vsem telovadnim, športnim in socialnim društvom, industrijskim podjetjem, zadnji gorski kočji itd. — Čita naj jo pa vsak, ki je dostopen čutu odgovornosti do svojega bližnjega; ostali naj bi se pa z dr. Rusove »Prva pomoč« zopet naučili plemenito in nesebično misliti in ravnati. — Dr. M. M.«

LISTNICA UPRAVNIŠTVA.

OPOZORILO. Naročnikom »Učiteljskega Tovariša«, ki niso člani našega Udruženja, smo pridelali danes položnice z označbo dolžnega zneska. Prosimo jih, da nam zanesljivo takoj poravnajo dolžno naročnino, sicer jim bomo morali prihodnjo številko lista ustaviti.

Radi izborne kvalitete Vam priporočamo nabaviti si za jesen in zimo	
„KARO“ čevlje	
Lastne delavnice. Cene solidne.	
MARIBOR	
Koroška cesta 19	
Le najbolje je najceneje	

Kupujte vse šolske potrebščine pri Učiteljski knjigarni.

Glavni in odgovorni urednik Ivan Dimnik v Ljubljani.

Izdajatelj: UJU — poverjeništvo Ljubljana, odgovoren Luka Jelenc v Ljubljani.

Tiska »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani; zanjo odgovarja France Štrukelj v Ljubljani.